

ปัจจัยภายในและภายนอกวิทยาลัยครูที่มีส่วนปลูกฝังค่านิยม
ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครูของนักศึกษาครูชาติพันธุ์ไทยเขมร

นางอัจฉรา ภาณุรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-581-877-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019692

107134408

INTERNAL AND EXTERNAL FACTORS OF TEACHERS COLLEGE IN
THE VALUE INCULCATION RELATED TO BEING TEACHERS OF
ETHNIC THAI-KMER TEACHERS COLLEGE STUDENTS.

Mrs. Achara Phanurat

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for The Degree of Doctor of Philosophy

Program of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-581-877-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยภายในและภายนอกวิทยาลัยครูที่มีส่วนปลูกฝังค่านิยมที่เกี่ยวข้อง
กับการเป็นครูของนักศึกษาครูชาติพันธุ์ไทยเขมร

โดย

นางอัจฉรา ภาณรัตน์

ภาควิชา

อุดมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุปรัตน์

ศาสตราจารย์ ดร.พัทยา สายหู

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาด้วยบัณฑิต

[Signature]
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]
.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์/ดร.สุกัญญา ไชววิไลกุล)

[Signature]
.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุปรัตน์)

[Signature]
.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร.พัทยา สายหู)

[Signature]
.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อินทร์ ศรีคุณ)

[Signature]
.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บิณฑ์ เมธาคุณวุฒิ)

[Signature]
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญสุข)

อัจฉรา ภาณุรัตน์ : ปัจจัยภายในและภายนอกวิทยาลัยครูที่มีส่วนปลูกฝังค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครูของนักศึกษาครูชาติพันธุ์ไทยเขมร (INTERNAL AND EXTERNAL FACTORS OF TEACHERS COLLEGE IN THE VALUE INCULCATION-RELATED TO BEING TEACHERS OF ETHNIC THAI-KMER TEACHERS COLLEGE STUDENTS) อ.ที่ปรึกษา :
รศ.ดร.ประกอบ กุปรัตน์, ศ.ดร.พทยา สายหู, 260 หน้า. ISBN 974-581-877-1

วัตถุประสงค์สำคัญของการวิจัยเรื่องนี้ เพื่อศึกษาค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครูของนักศึกษาครูชาติพันธุ์ไทยเขมร ที่ศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกวิทยาลัยครูที่มีส่วนปลูกฝังค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครูของนักศึกษาครูชาติพันธุ์ไทยเขมร

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาครูชาติพันธุ์ไทยเขมรมี 22 ค่านิยม ซึ่งเป็นค่านิยมวิถีปฏิบัติที่ใช้ในความหมายเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์นี้ ความเหมือนและความต่างของการใช้ค่านิยมขึ้นอยู่กับตัวแปรภูมิลาเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่หักระหว่างเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ และเพศ ซึ่งสามารถจัดอันดับความสำคัญตามการเลือกใช้ได้ ปัจจัยภายนอกวิทยาลัยครูที่มีส่วนปลูกฝังค่านิยมได้แก่ ครอบครัว (แบบอย่างคำสอนของพ่อแม่และญาติ) สภาพชุมชนและวัฒนธรรม (ความแตกต่างกันของหมู่บ้านเขมร อิทธิพลของเหล้า ความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ ข้อห้ามภายในกลุ่ม การนิโทษ ความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง) โรงเรียน (แบบอย่างจากครู อิทธิพลของโรงเรียน) กลุ่มเพื่อน (การเลือกคบเพื่อนกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน) ส่วนปัจจัยภายในวิทยาลัยครูที่มีส่วนปลูกฝังค่านิยมได้แก่ อาคารสถานที่และบรรยากาศในวิทยาลัยครู (ความเงียบสงบ บริเวณกว้าง อาคารเรียนตั้งอยู่ห่างไกลกัน) อาจารย์ผู้สอน (ทำงานมากจนมีเวลาให้นักศึกษาน้อย ไม่ค่อยตรงต่อเวลา ขาดความยุติธรรม สอนตำรามากกว่าสอนชีวิต) งานกิจการนักศึกษา (ขาดการเข้าใจ นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมน้อย กิจกรรมสร้างสรรค์และเสริมส่งการเรียนการสอนน้อย) หอพักวิทยาลัยครู (มีความทรุดโทรมมาก ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องนอนแออัด ความสะอาดและการจัดระเบียบมีน้อย ระเบียบวินัยอ่อนหย่อน แต่เอื้อในการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน อิสระต่อการประกอบอาหาร หางานทำ) สภาพการเรียนการสอนในชั้น (ผู้สอนมีเวลาให้น้อย ไม่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สอนโดยวิธีป้อน ขาดการติดตามตรวจสอบงาน มีความขัดแย้งกัน) กลุ่มเพื่อน (เพื่อนในชั้นเรียนเดียวกัน และเพื่อนร่วมห้องในหอพัก) ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครูมี 10 ค่านิยม คือ ค่านิยมการใฝ่ความรู้ ค่านิยมความขยัน ค่านิยมความคิดสร้างสรรค์ ค่านิยมการพึ่งตนเอง ค่านิยมการเชื่อฟังและยอมรับ ค่านิยมความรักถิ่น ค่านิยมความสุภาพอ่อนน้อม ค่านิยมความกตัญญู ค่านิยมการมีวินัยในตนเอง และค่านิยมช่วยเหลือกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา อคมศึกษา
สาขาวิชา อคมศึกษา
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C144128 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEY WORD : VALUE/ETHNIC THAI-KHMER/TEACHERS COLLEGE

ACHARA PHANURAT : INTERNAL AND EXTERNAL FACTORS OF TEACHERS COLLEGE IN THE VALUE INCULCATION RELATED TO BEING TEACHERS OF ETHNIC THAI-KHMER TEACHERS COLLEGE STUDENTS. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. PRACOB COOPARAT, Ph.D., PROF.PATYA SAIHOO, Ph.D. 260 PP. ISBN 974-581-877-1

The purposes of this research were to study value related to being teachers of ethnic Thai-Khmer teachers college students and to study internal and external factors of teachers college in the value inculcation related to being teachers of ethnic Thai-Khmer teachers college students.

Results indicated that the ethnic Thai-Khmer teachers college students had 22 values which were instrumental values being used in this ethnic group. The similarities and differences of value usage depended on the variables of social background, learning achievement, residents during the study, economic status, and gender which were able to be ordered according to the usage. These values occurred in two characteristics: original values which were inculcated by permanent conditioning and newly inculcated values. External factors of teachers college in the value inculcation were family (examples, teaching of parents and relatives), community and cultural status (differences of Khmer villages, liquor influence, group beliefs, races, group taboos, gossip, relationship between males and females), schools (examples from teachers, influence of schools), peers (choosing friends in the same race). Internal factors of teachers college in the value inculcation were buildings and atmosphere in the teachers college (peacefulness, large area, distance between buildings) teachers (had not enough time for students, not punctual, not fair, text oriented) students affairs (had no stimulation, few students participate in the activities, limited creative activities) dormitories (very old, no facilities, cramped bedrooms, limited clean lines and order, unstricted discipline but encouraging association between friends, freedom in cooking, working) instructional status in classrooms (limited time from the teachers, less creative assignments, spoonfull teaching methods, no follow up, conflict between teachers) peers (participate with classmates and roommates.). Values related to begin teachers was 10 values found: knowledge seeking value, diligent value, creative thinking value, self-reliance value, obedient and acceptant value, patriotic value, polite value, grateful value, self-discipline value, and helpful value.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา อุดมศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *By [Signature]*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและการแนะนำอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คูปรัตน์ และศาสตราจารย์ ดร.พทยา สายหู ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

การเปิดโลกทรรศน์ทางการศึกษาด้วยวิธีการทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาที่ผู้วิจัยได้รับนอกเหนือจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นผลเนื่องมาจากการฝึกหัดให้ความรู้และทักษะอย่างเอาใจใส่เป็นเวลาติดต่อกัน 4 ภาคการศึกษาของศาสตราจารย์ ดร.พทยา สายหู ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไหมวิไลกุล หัวหน้าภาควิชาอุดมศึกษา และ คณาจารย์ประจำภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคูณวุฒิ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญชู ที่ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อินทร์ ศรีคุณ รองอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ที่เสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัยฉบับนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูสุรินทร์ ที่ได้ให้ความสะดวกและความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี โดยเฉพาะ ผศ.ร.อ.วราวุธ วัฒนันต์ ที่ช่วยให้ข้อคิดและพิสูจน์อักษรของรายงานวิจัยเล่มนี้อย่างละเอียด ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณประศาสน์ ภาณุรัตน์ คุณกุลรัตน์ สุพรรณธะริตา คุณธารีสวัสดิ์ สุคันธรัตน์ คุณสุรีย์ฉาย สุคันธรัตน์ คุณदारณี สุคันธรัตน์ และคุณสรวงสุตา เรียงทอง ตลอดจนพี่ ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จจุลวงมาด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของคุณแม่ที่ได้เมตตาเป็นกำลังใจ สนับสนุนการศึกษาของลูกตลอดมา

อัจฉรา ภาณุรัตน์

พฤษภาคม 2536

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญแผนภาพ.....	ฑ

บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
คำจำกัดความ.....	12
ประโยชน์ของการวิจัย.....	12
สาระของรายงานการวิจัย.....	13
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	18
ความหมายและคุณลักษณะของค่านิยม.....	18
ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครู.....	13
การปลูกฝังค่านิยม.....	19
การเตรียมครู.....	33
กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร.....	35
วิธีการชาติพันธุ์วรรณนา.....	38
การนำวิธีการชาติพันธุ์วรรณนามาใช้ทางการศึกษา.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 49
	ลักษณะงานวิจัย..... 49
	พื้นที่ศึกษา..... 51
	บุคคลที่ศึกษา..... 52
	ข้อมูลที่ต้องการ..... 53
	รายละเอียดของการเก็บข้อมูล..... 54
	วิธีดำเนินการวิจัย..... 57
4	ค่านิยมของนักศึกษาครูกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร..... 59
	ความนำ..... 59
	ค่านิยมและลำดับของค่านิยม..... 63
	ความแพร่หลายของค่านิยม..... 64
	รายละเอียดของค่านิยม..... 66
	1. การพึ่งตนเอง..... 66
	2. การไม่ชอบเอาเปรียบและไม่ยอมเสียเปรียบ..... 69
	3. ความหยิ่งและรักศักดิ์ศรี..... 74
	4. ความกตัญญู..... 77
	5. ความอายและความถ่อมตน..... 81
	6. การเก็บตัวและไม่เปิดใจ..... 85
	7. การเชื่อฟังและยอมรับ..... 88
	8. ความสุภาพอ่อนโยนและอ่อนน้อม..... 91
	9. การรักพวกพ้องและจริงใจ..... 95
	10. ความไม่ไว้วางใจ..... 99
	11. ความยุติธรรม..... 101
	12. การรักษาสัจจะ..... 105
	13. ความตรงไปตรงมา..... 108
	14. ความเกรงใจ..... 110

บทที่	หน้า
15. ความรักถิ่นและผูกพันที่ตื้น	113
16. ความรับผิดชอบและจริงจังในงาน	116
17. การตรงต่อเวลา	119
18. การใฝ่ในความรู้	121
19. ความประหยัด	124
20. ความขยัน	128
21. ความช่วยเหลือกัน	130
22. ความคิดสร้างสรรค์	133
บทสรุป	136
5 ปัจจัยภายนอกวิทยาลัยควที่มีส่วนปลูกฝังค่านิยม	137
ความน่า	137
ครอบครัว	137
ชุมชนและวัฒนธรรม	144
การครองคู่ครองเรือน	144
สภาพทั่วไปของชุมชน	145
เหล่า	162
ความเชื่อ	163
ข้อห้าม	165
การวิจารณ์หรือนิทา	167
ความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง	168
ความสัมพันธ์กับไทยลาวและไทยส่วย	169
สรุป	170
โรงเรียน	177
กลุ่มเพื่อน	179
ปัจจัยภายนอกวิทยาลัยที่มีส่วนสัมพันธ์กับค่านิยมของนักศึกษา	179

บทที่	หน้า
6 ปัจจัยภายในวิทยาลัยครูที่มีส่วนปลูกฝังค่านิยม.....	185
ความน่า.....	185
อาคารสถานที่และบรรยากาศในวิทยาลัยครู.....	186
อาจารย์ผู้สอน.....	189
งานกิจการนักศึกษา.....	193
หอพักวิทยาลัยครูสุรินทร์.....	197
สภาพการเรียนรู้การสอนในชั้น.....	199
กลุ่มเพื่อนในวิทยาลัยครู.....	201
ปัจจัยภายในวิทยาลัยครูที่มีส่วนสัมพันธ์กับค่านิยมของนักศึกษา.....	203
ปัจจัยภายในตัวนักศึกษา.....	205
ปัจจัยภายในวิทยาลัยครูที่สำคัญในการตอกย้ำค่านิยมบางประการ.....	208
ค่านิยมและการปลูกฝังค่านิยม.....	213
7 ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครู.....	216
ความน่า.....	216
ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครู.....	217
กลุ่มที่ 1.....	218
กลุ่มที่ 2.....	221
กลุ่มที่ 3.....	222
กลุ่มที่ 4.....	226
การเปรียบเทียบค่านิยมที่นักศึกษาครูชาติพันธุ์ไทยเขมรมีกับค่านิยม ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครู.....	229
ข้อควรตระหนักในการปลูกฝังค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครูสำหรับ วิทยาลัยครูสุรินทร์.....	230
แนวทางการเตรียมครู.....	231

8 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	235
การอภิปรายผล.....	238
ปัจจัยภายนอกและภายในวิทยาลัยครู.....	239
เทคนิคการปลูกฝังค่านิยม.....	241
ข้อสังเกตจากการศึกษาค่านิยม.....	242
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	244
บรรณานุกรม.....	246
ภาคผนวก.....	252
ประวัติผู้เขียน.....	260

ศูนย์วิทยพัธพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. สารสำคัญ วิธีการ และกลุ่มเป้าหมายของการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
2. ปัจจัยภายนอกวิทยาลัยครูที่มีส่วนสัมพันธ์กับค่านิยมของนักศึกษาครู กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร.....	180
3. ปัจจัยภายในวิทยาลัยครูที่มีส่วนสัมพันธ์กับค่านิยมของนักศึกษาครู กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร.....	203

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. มโนทัศน์ค่านิยมของนักศึกษาครูชาติพันธุ์ไทยเขมร.....	61
2. เปรียบเทียบค่านิยมที่นักศึกษาครูชาติพันธุ์ไทยเขมรมี กับค่านิยม ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครู.....	229

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย